

## **Social- och hälsovårdsutskottet**

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar**

### **INLEDNING**

#### ***Remiss***

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 139/2020 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande.

#### ***Utlåtanden***

Utlåtande har lämnats av

- ekonomiutskottet EkUU 21/2020 rd
- grundlagsutskottet GrUU 31/2020 rd

#### ***Sakkunniga***

Utskottet har hört (distanskontakt)

- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Sami Teräväinen, arbets- och näringsministeriet
- överläkare Taneli Puumalainen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- vice verkställande direktör Veli-Matti Aittoniemi, Turism- och Restaurangförbundet rf
- ordförande Annika Rönni-Sällinen, Servicefacket PAM rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- Ålands landskapsregering
- Företagarna i Finland rf
- professor Martin Scheinin.

### **PROPOSITIONEN**

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras temporärt.

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

Förplägnadsrörelsernas verksamhet har i enlighet med temporära bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar och förordningar av statsrådet som utfärdas med stöd av dem begränsats för tiden 1 juni–31 oktober 2020.

I propositionen föreslås det att giltighetstiden för nämnda bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar förlängs till och med den 28 februari 2021.

Förplägnadsrörelserna ska iaktta särskilda hygienkrav och se till att det är tillräckligt stort avstånd mellan kunderna. Förplägnadsverksamheten begränsas genom sådana begränsningar av förplägnadsrörelsernas öppettider och serveringstider samt antalet kundplatser i och användningen av deras utrymmen inomhus som är nödvändiga för att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom. Genom förordning av statsrådet föreskrivs att endast de begränsningar i fråga om öppettider, serveringstider och kundantal som är nödvändiga för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom ska tillämpas och det endast på de områden där det är nödvändigt. Rörelserna utarbetar en plan som stöder genomförandet av skyldigheterna och begränsningarna.

Det föreslås att regionförvaltningsverken ska övervaka att begränsningarna och skyldigheterna iakttas. Regionförvaltningsverken kan bestämma att de missförhållanden och brister som de observerar vid övervakningen ska korrigeras och att förplägnadsverksamheten i en förplägnadsrörelse som väsentligt har brutit mot skyldigheterna omedelbart ska stängas för kunder i högst en månad.

Begränsningarna gäller inte personalrestauranger och inte heller försäljning av mat och dryck för avhämtning.

Lagen avses träda i kraft den 1 november 2020 och gälla till och med den 28 februari 2021.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmänt*

Under coronavirusepidemin har förplägnadsverksamheten begränsats med stöd av temporära bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. De temporära bestämmelserna upphör att gälla den 31 oktober 2020. Syftet med propositionen är att förlänga giltighetstiden för bestämmelserna till utgången av februari nästa år.

Enligt propositionsmotiven (s. 7) har social- och hälsovårdsministeriet berett en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar. I samband med den har regeringen för avsikt att föreslå temporära bestämmelser som avses gälla fram till sommaren 2021 om begränsning av de utrymmen som används för annan näringsverksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. I samband med den propositionen har man också berett bestämmelser om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet för samma tid. De gällande begränsningarna av förplägnadsverksamhet, som nu föreslås bli förlängda, kommer således att bedömas på nytt redan i höst.

## **Betänkande ShUB 27/2020 rd**

Utan den föreslagna regleringen är det inte möjligt att begränsa förplägnadsrörelsernas verksamhet på nuvarande sätt från och med den 1 november 2020, när den temporära regleringen upphör att gälla. Eftersom det på grund av epidemiläget fortfarande är nödvändigt att begränsa förplägnadsverksamheten, anser utskottet att det är brådskande att begränsningarna fortsätter temporärt och förordar att lagförslaget godkänns särskilt med de ändringar som föranleds av grundlagsutskottets utlåtande.

### ***Bedömning av begränsningarna***

Grundlagsutskottet påpekade i samband med behandlingen av de gällande bestämmelserna i sitt utlåtande (GrUU 14/2020 rd, s. 5) att regleringens regionala tillämpningsområde är av betydelse med avseende på regleringens nödvändighet och proportionalitet. Utskottet betonade att det lagstadgade kravet på nödvändighet ska styra besluten om regional tillämpning och att begränsningar inte kan föreskrivas eller bibehållas i regioner där detta inte är nödvändigt med hänsyn till den epidemiologiska situationen. Med anledning av utlåtandet utvidgades de begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i den gällande författningstexten till att gälla hela landet med vissa undantag. Dessutom föreskrevs det att om begränsningarna inte är nödvändiga i hela landet för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom, utfärdas närmare bestämmelser om de områden där varje enskild skyldighet och begränsning ska tillämpas genom förordning av statsrådet.

Social- och hälsovårdsutskottet betonade i sitt betänkande i samband med behandlingen av de gällande bestämmelserna att statsrådet noggrant och tillräckligt ofta ska granska om begränsningarna är nödvändiga i sak och i regionalt avseende (ShUB 11/2020 rd).

I sitt utlåtande om den nu aktuella regeringspropositionen (GrUU 31/2020 rd, s. 4) konstaterar grundlagsutskottet att konstellationen är problematisk i ljuset av grundlagsutskottets tidigare ställningstagande, eftersom begränsningarna i fråga om öppettider och serveringstider samt antalet kunder enligt 58 a § automatiskt gäller hela landet, om inte statsrådet uttryckligen avgränsar tillämpningsområdet för begränsningarna genom förordning av statsrådet. Grundlagsutskottet uppmärksammar också att de begränsningar som preciserades i förordningarna omedelbart efter det att lagen stiftades utsträcktes till att gälla alla landskap i landet på lika grunder oberoende av den regionala epidemiologiska situationen (se förordningarna 477/2020 och 675/2020). I ljuset av detta är det enligt grundlagsutskottet tämligen uppenbart att det inom statsrådet inte, på det sätt som avsågs när den temporära lagen stiftades, har gjorts en tillräcklig (jfr ShUB 11/2020 rd, s. 5) bedömning av begränsningarnas nödvändighet och proportionalitet separat för varje landskap.

Grundlagsutskottet anser att avsaknaden av regional differentiering av begränsningarna är problematisk särskilt med tanke på proportionalitetskravet för begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna.

I utlåtandet förutsätts det att denna bestämmelse, som är omvänd i förhållande till grundlagsutskottets krav, stryks. I det föreslagna 58 a § 2 mom. bör det finnas grundläggande bestämmelser om under vilka förutsättningar en förplägnadsrörelse ska förkorta öppettiderna och serveringstiderna. Detsamma gäller bestämmelserna i 3 mom. om förplägnadsrörelsens kundantal. Till bestämmelserna bör dessutom fogas en grundläggande bestämmelse om att begränsningarna ska vara nödvändiga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom inom varje

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

område. Bestämmelserna om begränsningsåtgärder bör enligt grundlagsutskottet också differentieras i fråga om olika typer av förplägnadsrörelser så att begränsningarna är nödvändiga just i fråga om dem för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Regleringen kan inom ramen för de grundläggande bestämmelserna i 58 a § kompletteras med ett bemyndigande att utfärda förordning, genom vilket statsrådet bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om det regionala tillämpningsområdet för begränsningarna, bestämning av de förplägnadsrörelser som är föremål för begränsningarna, öppettider och exempelvis antalet kundplatser. Utan dessa ändringar kan lagförslaget enligt grundlagsutskottet inte behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 58 a § ändras så som närmare anges nedan.

Ekonomiutskottet ansåg det i sitt utlåtande viktigt att bestämmelserna om restriktioner är noggrant avgränsade och gäller de typer av verksamhet där restriktionerna konstaterats vara mest effektiva när det gäller att sätta stopp för spridningen av viruset. Ekonomiutskottet ansåg i princip att restriktionerna är rätt lösning för att bromsa epidemin, men konstaterade att de föreslagna kriterierna ger ganska små möjligheter till flexibilitet och därför väcker frågor om ändamålsenligheten.

Utskottet upprepade som sin uppfattning att om till exempel 60 eller 75 procent av kundplatserna fick vara belagda, skulle även en del små förplägnadsrörelser kunna fortsätta med sin verksamhet på ett ekonomiskt hållbart sätt genom att se till att kraven på avstånd är uppfyllda. Det är enligt ekonomiutskottet viktigt att förplägnadsverksamhet, som bidrar till att samhället fungerar dygnet runt, inte förhindras till följd av denna lagstiftning. I likhet med grundlagsutskottet ansåg ekonomiutskottet det vara viktigt att restriktionerna kan införas endast i de områden där de är nödvändiga.

Social- och hälsovårdsutskottet delar grundlagsutskottets och ekonomiutskottets uppfattning att begränsningarna ska riktas till förplägnadsverksamhet endast inom de områden och till den del det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Utskottet anser också att man i regleringen bör sträva efter att hitta en balans mellan att möjliggöra ekonomisk verksamhet och att förhindra spridning av en smittsam sjukdom.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att det i den aktuella regeringspropositionen endast är fråga om bestämmelser om temporära begränsningar för förplägnadsrörelser i lagen om smittsamma sjukdomar och att också beredningsmaterialet för regleringen således är snävt begränsat endast till bestämmelserna i fråga. Enligt uppgift bereds just nu en mer omfattande reform av lagen om smittsamma sjukdomar i anslutning till de ändringsbehov som kommit fram vid bekämpningen av coronaepidemin. Utskottet betonar att man vid den mer omfattande beredningen av ändringarna i lagen om smittsamma sjukdomar noggrant bör överväga innehållet i den nu föreslagna temporära regleringen och dess förhållande till andra ändringar i lagen om smittsamma sjukdomar. Det gäller särskilt eventuella begränsningar av sammankomster eller befogenheter i anslutning till dem samt eventuella begränsningar av annan näringsverksamhet.

Utskottet anser det vara nödvändigt att regionförvaltningsmyndigheterna och smittskyddsmyndigheterna har tillräckliga resurser till sitt förfogande för tillsynen över en allmänfarlig smittsam

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

sjukdom (covid-19) och för andra myndighetsuppgifter. Utskottet betonar också vikten av en öppen spridning av regional och riksomfattande information om smittsamma sjukdomar och spårningsuppgifter.

### *Ålands ställning*

Ålands landskapsregering har i sitt yttrande ifrågasatt att alla delar av propositionen hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt yttrandet kan begränsningar som gäller förplägnadsrörelser verksamhet inte anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet med stöd av 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland, om begränsningarna är ogrundade och oproportionerliga och de införs av någon annan orsak än att de är nödvändiga för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom på Åland. Dessutom ansåg landskapsregeringen att de föreslagna begränsningarna för förplägnadsrörelser kan ifrågasättas starkt med stöd av näringsfriheten i 18 § i Finlands grundlag.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. De nu föreslagna temporära bestämmelserna gäller i huvudsak förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom. Enligt grundlagsutskottets uppfattning hör regleringen således till rikets lagstiftningsbehörighet, även om den har konsekvenser också för sådana omständigheter som enligt 18 § i självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet (se t.ex. 18 § 13 och 22 punkten).

Grundlagsutskottet framhöll att det i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland föreskrivs att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bland annat människor ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, i landskapet ska skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag. Strukturen hos den gällande och den föreslagna 58 a § skiljer sig dock från många andra befogenheter enligt lagen om smittsamma sjukdomar i och med att det inte anvisas att begränsningar ska fastställas genom förvaltningsbeslut utan genom förordning av statsrådet. Utgångspunkterna för den föreslagna regleringen skiljer sig således från utgångspunkten i 30 § i självstyrelselagen, enligt vilken landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslagen har behörighet att sköta uppgifter enligt lagen om smittsamma sjukdomar. Social- och hälsovårdsutskottet bör enligt grundlagsutskottets utlåtande överväga hur Ålands självstyrelse kan beaktas bättre till denna del.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att statsrådet vid verkställigheten av lagen och i det förslag till ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som nu bereds bör ta vederbörlig hänsyn till Ålands särställning. I fråga om de begränsningar som föreslås i syfte att förebygga allmänfarliga smittsamma sjukdomar betonar utskottet att Åland i likhet med de övriga delarna av riket omfattas av de preciserade förutsättningar som utskottet föreslår. Detta innebär bland annat att begränsningar kan införas endast när det är nödvändigt för att förebygga en allmänfarlig smittsam sjukdom och andra metoder inte är tillräckliga. Utskottet konstaterar dessutom att Åland enligt uppgift för närvarande befinner sig i en upptrappningsfas av epidemin.

## DETALJMOTIVERING

**58 a §. Temporär begränsning av förplägnadsrörelers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom.** På basis av grundlagsutskottets utlåtande föreslår social- och hälsovårdsutskottet att paragrafen ändras så som anges nedan. Eftersom paragrafen ändras till många delar, föreslås det också att paragrafens struktur ändras.

I 1 mom. föreskrivs om de skyldigheter i anslutning till förplägnadsrörelsens renhet och hygien samt anvisningar för kunderna som ska fullgöras under den föreslagna temporära lagens giltighetstid för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Momentet motsvarar till sitt innehåll 58 a § 4 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs det om de skyldigheter som hänför sig till kundernas vistelse och placering samt om begränsningar som gäller antalet kunder. Den föreslagna regleringen grundar sig på 3 mom. i den gällande lagen. Till början av momentet överförs dock en grundläggande bestämmelse om den som bedriver förplägnadsverksamhet, enligt vilken denna ska se till att kundernas vistelse ordnas tillräckligt gles för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom och att kundplatserna är belägna tillräckligt långt från varandra.

Till bestämmelsen fogas som en förutsättning för bemyndigande att utfärda förordning att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprider sig bland befolkningen i området. Enligt bestämmelsen får begränsningar utfärdas genom förordning i fråga om de områden där sjukdomen sprids bland befolkningen. Avvägningen av detta villkor ska således göras områdesvis. Utskottet konstaterar att begreppet område inte har definierats i bestämmelsen och att det kan avse till exempel ett landskap, ett sjukvårdsdistrikt eller en kommun, beroende på en avvägning av vad som är nödvändigt. Vid bedömningen av den områdesspecifika situationen och begränsningarnas nödvändighet kan man till exempel ta fasta på antalet nya infektioner, andelen positiva testresultat av de testade, spåringsuppgifter om ursprung och behovet av sjukhusvård för en allmänfarlig smittsam sjukdom i området. Vid bedömningen av nödvändigheten kan också situationen i närområdena och i hela landet beaktas.

Eftersom begränsningen av antalet kunder på ett väsentligt sätt ingriper i näringsutövandet, begränsas i 2 mom. bemyndigandet att utfärda förordning dessutom så att det på lagnivå föreskrivs om de maximibegränsningar som kan föreskrivas genom förordning.

Utskottet konstaterar att det inte används någon etablerad definition där förplägnadsrörelserna indelas i olika slag av förplägnadsrörelser. Bekämpningen av allmänfarliga smittsamma sjukdomar och av spridningen av epidemier baserar sig på statistiska sannolikheter och förutseende riskhantering. Med tanke på denna riskhantering är det av betydelse hur olika förplägnadsrörelser hantear kontakterna mellan kunderna. Ur denna synvinkel är det också relevant att alkoholförtäring kan öka kontakterna på ett mer okontrollerat sätt. I bekämpningen av coronaepidemin syftar således den av utskottet föreslagna begränsningen av antalet kunder och indelningen av förplägnadsrörelser i olika slag av förplägnadsrörelser särskilt till att förebygga att det uppstår kontakter som möjliggör smittospridning mellan kunderna. De valda begränsningsmetoderna bygger på sannolikheter som anknyter till befolkningens beteende.

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

Den nuvarande regleringsmodellen, där förplägnadsrörelserna inte särskiljs, kan anses motiverad på grund av att den är entydig. I ljuset av grundlagsutskottets utlåtande bedömer social- och hälsovårdsutskottet att det är nödvändigt att ändra regleringen så att strängare begränsningsåtgärder riktas mot förplägnadsrörelser i vars verksamhet och lokaler sådana kontakter som är relevanta med tanke på risken för spridning av en smittsam sjukdom med stor sannolikhet ökar.

Eftersom social- och hälsovårdsutskottet anser att coronavirusepidemin i Finland befinner sig i ett sådant skede att begränsningar fortfarande är nödvändiga, och eftersom grundlagsutskottet förutsätter att begränsningarna inriktas på olika typer av förplägnadsrörelser på basis av nödvändighet, måste det trots bristen på etablerade definitioner av olika typer av förplägnadsrörelser tas in bestämmelser om att de strängaste begränsningarna med tanke på bekämpningen av coronavirus-epidemin riktas mot förplägnadsrörelser och förplägnadsverksamheter som är förenade med en stor sannolik risk för kontakter mellan kunderna.

I fråga om det bemyndigande att utfärda förordning som hänför sig till antalet kunder särskiljs därför restaurangerna i den föreslagna bestämmelsen så att den strängare begränsning av antalet kunder som lagen tillåter riktas mot sådana förplägnadsrörelser vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet är att mot betalning erbjuda allmänheten alkohol drycker i en sådan livsmedelslokal som avses i livsmedelslagen (23/2006). Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen är begränsningen av antalet kunder i dessa förplägnadsrörelser högst 50 procent av det största antalet kunder eller personer och i andra förplägnadsrörelser är begränsningen högst 25 procent.

I den föreslagna bestämmelsen indelas förplägnadsrörelserna i fråga om arten av deras förplägnadsverksamhet på basis av huruvida de huvudsakligen erbjuder alkohol drycker för förtäring i förplägnadsrörelsens lokaler. Den förplägnadsverksamhet som omfattas av en striktare begränsning skiljer sig enligt utskottet i fråga om risken för spridning av coronaviruset väsentligt från sådan förplägnadsverksamhet där förplägnadsrörelsens verksamhetsmodell i första hand baserar sig på att huvudsakligen sälja måltider eller exempelvis kaféprodukter till kunderna. Enligt utskottets åsikt är avsikten inte att bedöma den huvudsakliga verksamheten enbart på basis av exempelvis en kvantitativ eller ekonomisk andel av försäljningen, utan avvägningen ska i första hand göras utifrån förplägnadsverksamhetens karaktär. Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen är det avgörande således inte till exempel alkohol dryckernas andel av omsättningen, utan det väsentliga med tanke på hur restaurangen fungerar är om kunderna i huvudsak samlas i förplägnadsrörelsen för att äta i sina egna bordssällskap eller om förplägnadsrörelsen till sin verksamhetsprincip är sådan att dess huvudsakliga förplägnadsverksamhet är försäljning av alkohol drycker. De sistnämnda är ofta förknippade med annan verksamhet som allmänt taget skapar mer omfattande sociala kontakter och fysisk kontakt mellan människor samt med till exempel dans eller sång, vilket kan vara relevant med tanke på sannolikheten för att en smittsam sjukdom sprids.

Eftersom förplägnadsverksamhetens art är av avgörande betydelse för bedömningen, konstaterar utskottet att enbart det faktum att till exempel en liten mängd mat tillhandahålls mot betalning inte ändrar förplägnadsverksamheten så att dess huvudsakliga verksamhet är att erbjuda mat. Inte heller är det i sig av betydelse vad förplägnadsrörelsen kallas.

Den strängaste begränsningen omfattar enligt utskottet sådana förplägnadsrörelser som inom branschen i praktiken främst uppfattas som nattklubbar, barer eller pubar. Till gruppen förpläg-

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

nadsrörelser som omfattas av en mindre begränsning hör sådana förplägnadsrörelser som inom branschen i praktiken uppfattas som till exempel restauranger, pizzerior, hamburgerrestauranger, kaféer eller lunchrestauranger.

Eftersom vissa förplägnadsrörelser verksamhet dagtid kan grunda sig på verksamhetsmodellen för en restaurang, medan den huvudsakliga verksamheten kvällstid är servering av alkoholdrycker eller verksamheten varierar beroende på veckodag eller årstid, föreslår utskottet att det till 2 mom. fogas en bestämmelse om att den begränsning som gäller för det slag av förplägnadsverksamhet som bedrivs vid tidpunkten i fråga ska tillämpas på förplägnadsrörelsen vid respektive tidpunkt.

Utskottet föreslår att det till 2 mom. fogas ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om de förutsättningar under vilka begränsningarna enligt 2 mom. ska riktas mot förplägnadsrörelserna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Eftersom regleringen på det sätt som föreslås ovan luckras upp i fråga om andra förplägnadsrörelser än förplägnadsrörelser med högre risk med tanke på spridningen av coronaepidemin, fäster utskottet särskild vikt vid att den som idkar förplägnadsverksamhet trots begränsningarna i antalet kunder är skyldig att i enlighet med den grundläggande bestämmelsen i momentet se till att kundernas vistelse ordnas tillräckligt glest för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom och att kundplatserna är belägna tillräckligt långt från varandra. Enbart iakttagande av begränsningen undanröjer således inte denna skyldighet.

I 3 mom. föreskrivs det om begränsningar som gäller öppettider och tider för servering av alkoholdrycker. I momentet tas det in en grundläggande bestämmelse om förplägnadsrörelserns skyldighet att förkorta öppettiderna och tiderna för servering av alkoholdrycker. Till bestämmelsen fogas också de förutsättningar under vilka förplägnadsrörelsen ska iaktta den grundläggande bestämmelsen. En förutsättning för förkortning av öppettiderna är för det första att det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. En sådan situation kan uppstå till exempel om öppettiderna och eventuell servering leder till att kundkontakterna blir sådana att de avstånds- eller hygienkrav som syftar till att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom inte längre kan uppfyllas. Dessutom förutsätts det i bestämmelsen att de åtgärder som räknas upp i bestämmelsen är otillräckliga för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids. Dessa förutsättningar ska enligt förslaget gälla även utövandet av det i bestämmelsen avsedda bemyndigandet att utfärda förordning. Det måste således vara motiverat att utfärda förordning. Utskottet betonar att de klockslag som nämns i 3 mom. är tidsgränser inom vilka begränsningar ska fastställas utifrån en nödvändighetsbedömning. Utskottet konstaterar att det med stöd av bestämmelserna i 3 mom. inte krävs att de som driver förplägnadsrörelsen har förmåga att utifrån epidemiologisk kunskap bedöma och förutse hur sjukdomsläget utvecklas bland befolkningen. Avsikten med momentet är att skapa en grundläggande bestämmelse och ett bemyndigande att utfärda förordning som grundar sig på den. De bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandet preciserar de skyldigheter som gäller den som utövar förplägnadsrörelse.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att bemyndigandena att utfärda förordning enligt det föreslagna 2 mom. och 3 mom. är självständiga på så sätt att de kan utövas antingen var för sig eller tillsammans om förutsättningarna uppfylls.

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

I 4 mom. föreskrivs det om det områdesspecifika nödvändighetskravet i anknytning till bemyndigandena att utfärda förordning i 2 och 3 mom. Nödvändighetskravet ska vägas separat också i fråga om förplägnadsrörelser av olika typ inom samma område. Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att denna avvägning också ska göras separat för varje begränsningsåtgärd. De olika begränsningarna ska således vara lindrigare regionalt och i fråga om olika typer av förplägnadsrörelser än de maximibegränsningar som anges i paragrafen, om maximibegränsningarna inte är nödvändiga med tanke på bekämpningen av epidemin.

Utskottet föreslår ett nytt 7 mom. i paragrafen, där det i fråga om förplägnadsrörelser i anslutning till distributionsstationer för flytande bränsle föreskrivs att de inte omfattas av begränsningarna av öppettiderna enligt 3 mom. Ekonomiutskottet har dessutom påpekat att förplägnadstjänsterna för fartyg som avgår från hamn under kvällstid försvåras vid tillämpningen av bestämmelserna. Social- och hälsovårdsutskottet anser det motiverat att dessa förplägnadsrörelser åtskiljs från andra förplägnadsrörelser på det sätt som konstateras i paragrafen, eftersom deras verksamhet i fråga om öppettider väsentligen avviker från andra förplägnadsrörelser som är öppna kvälls- och nattetid. Begränsningarna av dessa förplägnadsrörelsernas öppettider kan inte anses ha samma betydelse med tanke på bekämpningen av epidemin som begränsningarna för andra förplägnadsrörelser som är öppna kvälls- och nattetid. I förplägnadsrörelser i anslutning till servicestationer uträttar kunderna huvudsakligen mycket kortvariga ärenden i samband med resor och transport i vägtrafik. I fråga om dem är kundvolymerna också i allmänhet mindre nattetid, vilket innebär att det är möjligt att placera kundplatserna glesare. Således kan de i fråga om verksamheten kvälls- och nattetid vanligen inte jämföras med förplägnadsrörelser med högre risk med tanke på bekämpningen av epidemier. I 47 § i alkohollagen föreskrivs om servering av alkoholdrycker på fartyg och luftfartyg i utrikestrafik. Utskottet anser det motiverat att möjliggöra friare öppettider för dessa förplägnadsrörelser.

**58 b §. Tillsyn över förplägnadsrörelser och uppföljning av förutsättningar för begränsningar.** Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelserna i 3 mom. ändras till följd av de föreslagna ändringarna i 58 a §.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

*Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 139/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)*

*Utskottets ändringsförslag*

## Lag

### om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 91 § 1 mom. och fogas temporärt till lagen nya 58 a och 58 b § som följer:

#### 58 a §

*Temporär begränsning av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom*

Utöver vad som föreskrivs i livsmedelslagen ska den som utövar förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 1 mom. 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom se till att förplägnadsrörelsens lokaler och ytor rengörs och att kunderna har möjlighet att rengöra händerna samt ge kunderna instruktioner om hur man ska hålla ett tillräckligt avstånd och rengöra händerna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om rengöring av förplägnadsrörelsens lokaler och ytor, ordnande av möjlighet att rengöra händerna samt om de instruktioner som ska ges kunderna.

Den som bedriver förplägnadsverksamhet ska för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom se till att kundernas vistelse ordnas tillräckligt glest och att kundplatserna är belägna tillräckligt långt från varandra. Om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom, får närmare bestämmelser om de skyldigheter som i det ifrågasvarande området gäller kundernas vistelse och placeringen av kundplatser i en förplägnadsrörelse och de krav som gäller antalet kundplatser inomhus och utomhus utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet får antalet kunder i en förplägnadsrörelse vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet består av att mot betalning erbjuda allmänheten alkoholdrycker i en livsmedelslokal enligt livsmedelslagen (23/2006) begränsas med högst 50 procent av det största antal kunder eller personer som anges i det i 18 § i alkohollagen avsedda serveringstillståndet för utrymmena eller delen av utrymmena eller, om förplägnadsrörelsen inte har serveringstillstånd, i en projektbeskrivning som har godkänts i enlighet med de bestämmelser om byggnaders brandsäkerhet som har utfärdats med stöd av 117 b § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och de bestämmelser om säkerhet vid användning av byggnader som har utfärdats med stöd av 117 d och 117 k § i den lagen. Antalet kunder hos andra förplägnadsrörelser får begränsas med högst 25 procent av det största antalet kunder eller personer som avses i ovan nämnda bestämmelser. Om förplägnadsrörelsens huvudsakliga förplägnadsverksamhet varierar vid olika tidpunkter, tillämpas på verksamheten vid respektive tidpunkt den begränsning som gäller för det slag av förplägnadsverksamhet som bedrivs vid tidpunkten i fråga. Närmare bestämmelser om de begränsningar av antalet kunder som anges i denna paragraf och om hur begränsningarna ska riktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

En förplägnadsrörelse ska förkorta öppettiderna och tiderna för servering av alkoholdrycker, om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom och åtgärderna för rengöring av förplägnadsrörelsens lokaler och ytor, hygienanvisningarna, ordnandet av kundplatserna och andra åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Närmare bestämmelser om de begränsningar som gäller förplägnadsrörelsernas öppettider mellan klockan 23 och klockan 5 och servering av alkoholdrycker mellan klockan 22 och klockan 9 samt om i vilka slag av förplägnadsrörelser begränsningarna ska iakttas får utfärdas genom förordning av statsrådet när de förutsättningar som anges i detta moment uppfylls.

De begränsningar som med stöd av 2 och 3 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet ska vara nödvändiga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom inom varje område samt i sådana förplägnadsrörelser som begränsningarna gäller.

Den som utövar förplägnadsverksamhet ska göra upp en skriftlig plan för hur rörelsen genomförs för de skyldigheter och begränsningar som föreskrivs i fråga om dess verksamhet och användningen av rörelsens utrymmen inomhus och utomhus. Planen ska på begäran visas upp för regionförvaltningsverket och för den polis som utövar tillsyn enligt 11 § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska hållas framlagd för kunderna i förplägnadsrörelsen. Närmare bestämmelser om innehållet i planen för genomförande av skyldigheterna och begränsningarna och om hur planen ska göras upp och hållas framlagd utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det som föreskrivs i 2 och 3 mom. i denna paragraf gäller inte sådana personalrestauranger som avses i 1 § 3 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och inte heller förplägnadsrörelsernas försäljning av sådan mat eller dryck som avnjuts någon annanstans.

Det som i 3 mom. föreskrivs om begränsningar av öppettiderna gäller inte förplägnadsrörelser på fartyg och luftfartyg i trafik mellan Finland och utlandet eller i trafik utomlands eller förplägnadsrörelser i anslutning till en distributionsstation för flytande bränsle. (Nytt 7 mom.)

### 58 b §

#### *Tillsyn över förplägnadsrörelser och uppföljning av förutsättningar för begränsningar*

Regionförvaltningsverket övervakar fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 a § och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om det observeras brister eller missförhållanden i fullgörandet av skyldigheterna eller iakttagandet av begränsningarna, kan regionförvaltningsverket förelägga förplägnadsrörelsen att avhjälpa bristerna eller missförhållandena. När föreläggandet meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska utföras. Om bristerna inte har avhjälpits inom utsatt tid eller om skyldigheterna har åsidosatts på ett väsentligt sätt, kan regionförvaltningsverket bestämma att förplägnadsrörelsens förplägnadsverksamhet omedelbart ska avbrytas och att rörelsen ska hållas stängd för kunder högst en månad.

Polisen ska vid behov på regionförvaltningsverkets begäran ge handräckning för att genomföra tillsynen och stänga en förplägnadsrörelse enligt 1 mom.

Statsrådet ska noggrant följa upp huruvida de i 58 a § 2 och 3 mom. avsedda förutsättningarna för begränsningar fortsatt föreligger. Om förutsättningarna inte längre uppfylls, ska statsrådet utan dröjsmål vidta åtgärder för upphävande av 58 a § och de bestämmelser som hänför sig till den. Om de begränsningar som har föreskrivits om med stöd av 58 a § 2 eller 3 mom. inte längre

## Betänkande ShUB 27/2020 rd

är nödvändiga i vissa områden eller i den föreskrivna omfattningen, ska statsrådet utan dröjsmål vidta åtgärder för att ändra statsrådets förordning.

91 §

### *Verkställighet av beslut*

Beslut enligt 16, 57, 58, 58 b, 59—67 och 69—71 § får verkställas genast även om de överklagas.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 2020 och gäller till och med den 28 februari 2021.

—————

Helsingfors 20.10.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent  
vice ordförande Mia Laiho saml  
medlem Kim Berg sd  
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml  
medlem Kaisa Juuso saf  
medlem Arja Juvonen saf  
medlem Noora Koponen gröna  
medlem Aki Lindén sd  
medlem Hanna-Leena Mattila cent  
medlem Veronica Rehn-Kivi sv  
medlem Minna Reijonen saf  
medlem Hanna Sarkkinen vänst  
medlem Juhana Vartiainen saml  
medlem Heidi Viljanen sd  
ersättare Bella Forsgrén gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen  
utskottsråd Päivi Salo.